小白兔
销量突破1000万册

中国宝宝 国学启蒙

智慧故事

需要全本请访问 www.ertongbook.com

鲁班妻子的高招

dìng táo zhī zhàn hòu qín jūn běi dù huáng hé gōng dǎ kàng qín de zhào wáng xiē hé zhāng ěr
定陶之战后，秦军北渡黄河，攻打抗秦的赵王歇和张耳，
jiāng zhào jūn wéi kùn yú jù lù chǔ huái wáng rèn mìng sòng yì wéi shàng jiàng xiàng yǔ wéi fù jiàng shuài
将赵军围困于钜鹿。楚怀王任命宋义为上将，项羽为副将，率
bīng jiù yuán
兵救援。

sòng yì shuài jūn dào dá ān yáng biàn wèi suō bù qián dāng shí yīn yǔ lián mián qǐ yì jūn
宋义率军到达安阳便畏缩不前，当时，阴雨连绵，起义军
quē yī shǎo liáng chǔ yú kùn jìng zhī zhōng xiàng yǔ dāng
缺衣少粮，处于困境之中。项羽当
jī lì duàn shā le sòng yì pò shǐ chǔ huái wáng rèn
机立断，杀了宋义，迫使楚怀王任
mìng tā wéi shàng jiàng bìng lì jí huī shī běi shàng jiù zhào
命他为上将，并立即挥师北上救赵。
dù guò zhāng hé hòu yóu yú guǎ bù dí zhòng shì qì
渡过漳河后，由于寡不敌众，士气
dī luò xiàng yǔ mìng rén záo chén dù jiāng yòng de
低落。项羽命人凿沉渡江用的
chuán zhī dǎ pò fàn guō zhǐ dài shàng sān tiān gān
船只，打破饭锅，只带上三天干
liáng yǐ shì jué xīn jūn shì men kàn dào zhǔ
粮，以示决心。军士们看到主
shuài rú cǐ jiān jué gè gè yǐ mìng xiāng dǐ jié
帅如此坚决，个个以命相抵，结
guǒ dà pò qín jūn
果大破秦军。

诱敌计

gōng yuán qián nián chǔ guó gōng fá jiǎo guó dàn shì jiǎo guó yì shí wú fǎ gōng rù
公元前700年，楚国攻伐绞国。但是，绞国一时无法攻入。

yí gè jiào qū xiá de guān yuán duì chǔ wáng shuō tīng shuō jiǎo guó guó wáng quē shǎo móu lüè cǐ fān zhēng dòu
一个叫屈瑕的官员对楚王说："听说绞国国王缺少谋略，此番争斗

zhǐ néng zhì qǔ qiè jì yìng gōng dì èr tiān tiān gāng liàng chǔ jūn yì xiē shì bīng qiáo zhuāng qiáo fū qù
只能智取，切忌硬攻。"第二天天刚亮，楚军一些士兵乔装樵夫去

běi mén wài de shān shang kǎn chái jiǎo guó guó wáng dé zhī hòu pài bīng huó zhuō le zhè xiē shì bīng dì
北门外的山上砍柴。绞国国王得知后派兵活捉了这些士兵。第

sān tiān chǔ wáng pài gèng duō de qiáo fū shàng shān kǎn chái jiǎo guó guó wáng dé xùn hòu yòu yào zhuō ná
三天，楚王派更多的樵夫上山砍柴。绞国国王得讯后又要捉拿，

móu shì guì jiàn dào dà wáng bù kě qīng jǔ wàng dòng zuó tiān qīng yì de jiù zhuō le sān shí gè chǔ
谋士跪谏道："大王不可轻举妄动。昨天轻易地就捉了三十个楚

rén jīn rì yòu pài chū qiáo fū què bú pài jūn duì bǎo hù zhè xiē rén huì bú huì shì yòu ěr
人，今日又派出樵夫，却不派军队保护，这些人会不会是诱饵？"

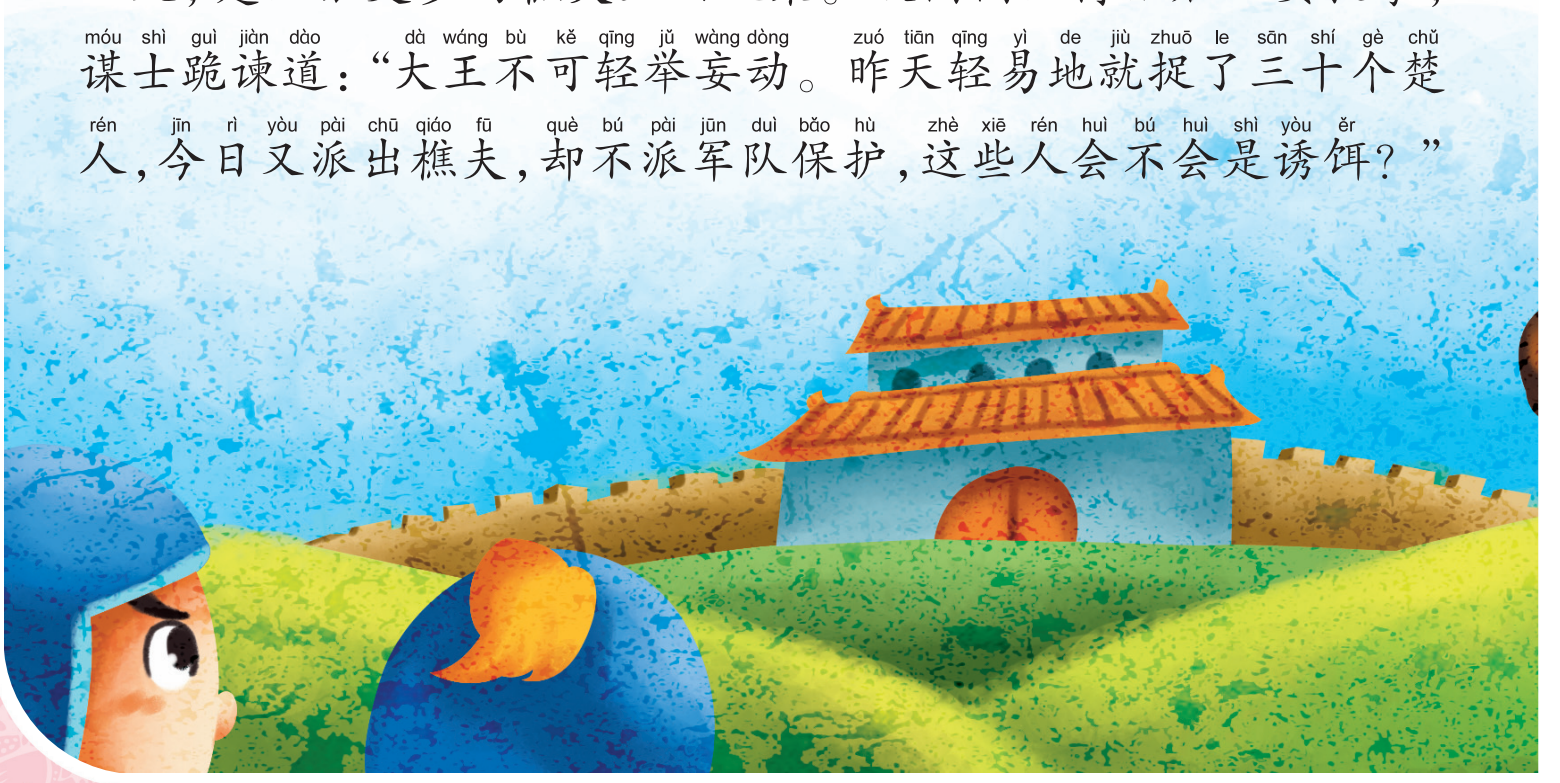

guó wáng shuō dí rén de zhòng bīng zài nán mén wǒ men zhuāng chū zhòng bīng bǎ shǒu nán mén de yàng zi ér
国王说："敌人的重兵在南门，我们装出重兵把守南门的样子，而
diào bīng lì dào běi mén lái gè tū rán xí jī ràng tā men kàn kan wǒ men de lì hai jiǎo jūn gāng
调兵力到北门，来个突然袭击，让他们看看我们的厉害！"绞军刚
chōng chū běi mén shān lín zhōng wěi zhuāng de fú bīng biàn jiāng qí chóngchóng bāo wéi dà bài jiǎo jūn yòu bīng
冲出北门，山林中伪装的伏兵便将其重重包围，大败绞军。又兵
lín chéng xià liǎng miàn jiā gōng jiǎo guó guó wáng zhǐ dé tóu xiáng
临城下，两面夹攻，绞国国王只得投降。

曹刿论战

gōng yuán qián nián qí jiàng bào shū yá shuài bīng gōng dǎ lǔ guó zài cháng sháo bào shū yá
公元前684年，齐将鲍叔牙率兵攻打鲁国。在长勺，鲍叔牙
xià lìng jī gǔ jìn bīng lǔ zhuāng gōng zhèng yào yíng zhàn bèi cáo guì zǔ zhǐ mìng jūn zhōng shǒu zhù zhèn jiǎo
下令击鼓进兵。鲁庄公正要迎战，被曹刿阻止，命军中守住阵脚，
bù xǔ luàn dòng
不许乱动。

需要全本请访问 www.ertongbook.com

qí jūn léi le liǎng tòng zhàn gǔ chōng le liǎng cì lǔ zhèn lǔ jūn dōu àn bīng bú dòng qí jūn
齐军擂了两通战鼓，冲了两次鲁阵，鲁军都按兵不动。齐军
léi bà sān tòng gǔ shí cáo guì qǐng qiú lǔ zhuāng gōng xià lìng xiàn zài jìn bīng lǔ jūn zhàn gǔ yì
擂罢三通鼓时，曹刿请求鲁庄公下令："现在进兵。"鲁军战鼓一
xiǎng jiàng shì jiù jiāng qí jūn shā de luò huāng ér táo lǔ zhuāng gōng zhèng xiǎng xià lìng zhuī jī yòu bèi cáo
响，将士就将齐军杀得落荒而逃。鲁庄公正想下令追击，又被曹
guì zǔ zhǐ zài zǐ xì chá kàn qí jūn bīng chē de lún jì hòu shuō xiàn zài kě yǐ zhuī jī le
刿阻止。在仔细察看齐军兵车的轮迹后，说："现在可以追击了。"
zuì hòu lǔ jūn jiāng qí jūn quán bù gǎn chū guó jìng hái jiǎo huò le bù shǎo bīng qì hé chē mǎ shèng
最后，鲁军将齐军全部赶出国境，还缴获了不少兵器和车马。胜
lì hòu lǔ zhuāng gōng wèn cáo guì wèi hé zhè yàng zhǐ huī cáo guì shuō dǎ zhàng zhǔ yào shì kào yǒng
利后，鲁庄公问曹刿为何这样指挥。曹刿说："打仗主要是靠勇
qì liǎng cì jī gǔ qí jūn dōu bù néng yǔ wǒ jūn jiāo fēng shì qì jiù shuāi luò le dào dì sān
气。两次击鼓，齐军都不能与我军交锋，士气就衰落了，到第三
cì tā men de shì qì jiù xiāo shī le wǒ men zé yì gǔ zuò qì zěn me huì dǎ bù yíng ne
次，他们的士气就消失了，我们则一鼓作气，怎么会打不赢呢？"
lǔ zhuāng gōng yòu wèn qí jūn táo pǎo wèi hé bú lì jí zhuī jī cáo guì shuō qí guó shì dà
鲁庄公又问："齐军逃跑，为何不立即追击？"曹刿说："齐国是大
guó bào shū yá yòu shì míng jiàng bù kě dī gū wǒ chá kàn tā men de bīng chē lún jì hùn luàn qí
国，鲍叔牙又是名将，不可低估。我察看他们的兵车轮迹混乱，旗
zhì yě dǎo xià duàn dìng shì zhēn bài zhè cái fàng xīn zhuī jī lǔ zhuāng gōng shuō nǐ zhēn shì jīng tōng
帜也倒下，断定是真败，这才放心追击。"鲁庄公说："你真是精通
jūn shì a
军事啊！"

羊皮换贤

bǎi lǐ xī shì yú guó de wáng guó dà fū hěn yǒu cái néng jìn xiàn gōng běn xiǎng zhòng yòng tā
百里奚是虞国的亡国大夫，很有才能。晋献公本想重用他，
dàn tā nìng sǐ bù cóng gōng yuán qián nián jìn xiàn gōng bǎ tā dàng zuò dà nǚ ér péi jià de nú
但他宁死不从。公元前655年，晋献公把他当做大女儿陪嫁的奴
pú sòng gěi qín mù gōng dàn shì bàn dào shang tā tōu tōu táo zǒu le
仆，送给秦穆公。但是半道上他偷偷逃走了。

qín mù gōng tīng shuō bǎi lǐ xī shì gè xián cái qiān fāng bǎi jì dǎ ting dào tā zài chǔ guó fàng
秦穆公听说百里奚是个贤才，千方百计打听到他在楚国放
mǎ jiù bèi le yí fèn hòu lǐ xiǎng pài rén qù qiú chǔ chéng wáng bǎ tā sòng huí lái
马，就备了一份厚礼，想派人去求楚成王把他送回来。

gōng sūn zhī zǔ lán shuō bù xíng chǔ guó ràng tā kān mǎ shì yīn wèi bù zhī tā shì xián
公孙枝阻拦说："不行。楚国让他看马，是因为不知他是贤
shì rú guǒ nín yòng guì zhòng de lǐ wù qù huàn tā jiù děng yú gào su chǔ wáng nǐ xiǎng zhòng yòng tā
士。如果您用贵重的礼物去换他，就等于告诉楚王，你想重用他，

nà chǔ wáng hái kěn fàng tā zǒu ma wǒ men yīng àn yì bān nú pú de jià qián bǎ tā shú huí
那楚王还肯放他走吗？我们应按一般奴仆的价钱把他赎回。”

shǐ zhě jiàn chǔ wáng shuō yǒu gè jiào bǎi lǐ xī de nú lì fàn fǎ hòu duǒ dào guì guó qǐng
使者见楚王，说：“有个叫百里奚的奴隶，犯法后躲到贵国，请

ràng wǒ men bǎ tā shú huí zhì zuì biān shuō biān xiàn shàng wǔ zhāngshàng děng yáng pí chǔ wáng lì jí xià
让我们把他赎回治罪。”边说边献上五张上等羊皮。楚王立即下

lìng bǎ tā zhuāngshàng qiú chē ràng qín guó shǐ zhě dài huí
令把他装上囚车，让秦国使者带回。

tā bài jiàn qín mù gōng hòu xiàng qín mù gōng tuī jiàn le jiǎn shū hé jiǎn shū de ér zi xī qǐ
他拜见秦穆公后，向秦穆公推荐了蹇叔和蹇叔的儿子西乞

shù bái yǐ bǐng qín mù gōng bài jiǎn shū wéi yòu xiàng bài bǎi lǐ xī wéi zuǒ xiàng bù jiǔ bǎi lǐ
术、白乙丙。秦穆公拜蹇叔为右相，拜百里奚为左相。不久，百里

xī de ér zi yě bèi qín mù gōng bài wéi jiāng jūn
奚的儿子也被秦穆公拜为将军。

wǔ zhāng yáng pí huàn wǔ wèi xián rén de gù shi chéng wéi qiān gǔ jiā huà
五张羊皮换五位贤人的故事成为千古佳话。

妙语退敌

gōng yuán qián nián qín jìn lián hé gōng zhèng zhèng guó dà chén tuī jiàn zhú zhī wǔ shuō fú qín
公元前630年，秦晋联合攻郑。郑国大臣推荐烛之武说服秦
guó tuì bīng
国退兵。

tā lái dào qín yíng zhōng jiàn dào qín mù gōng dà kū qǐ lái wǒ shì zhèng guó dà fū zhú zhī
他来到秦营中，见到秦穆公大哭起来，“我是郑国大夫烛之
wǔ wǒ kū zhèng guó yào wáng le yě tì qín guó kū qín mù gōng hěn qí guài qín guó yào dǎ bài
武，我哭郑国要亡了，也替秦国哭！”秦穆公很奇怪，“秦国要打败
zhèng guó le nǐ zěn me kū qín guó ne zhú zhī wǔ shuō zhèng guó guó tǔ hé guì guó bìng bù xiāng lián
郑国了，你怎么哭秦国呢？”烛之武说：“郑国国土和贵国并不相连。

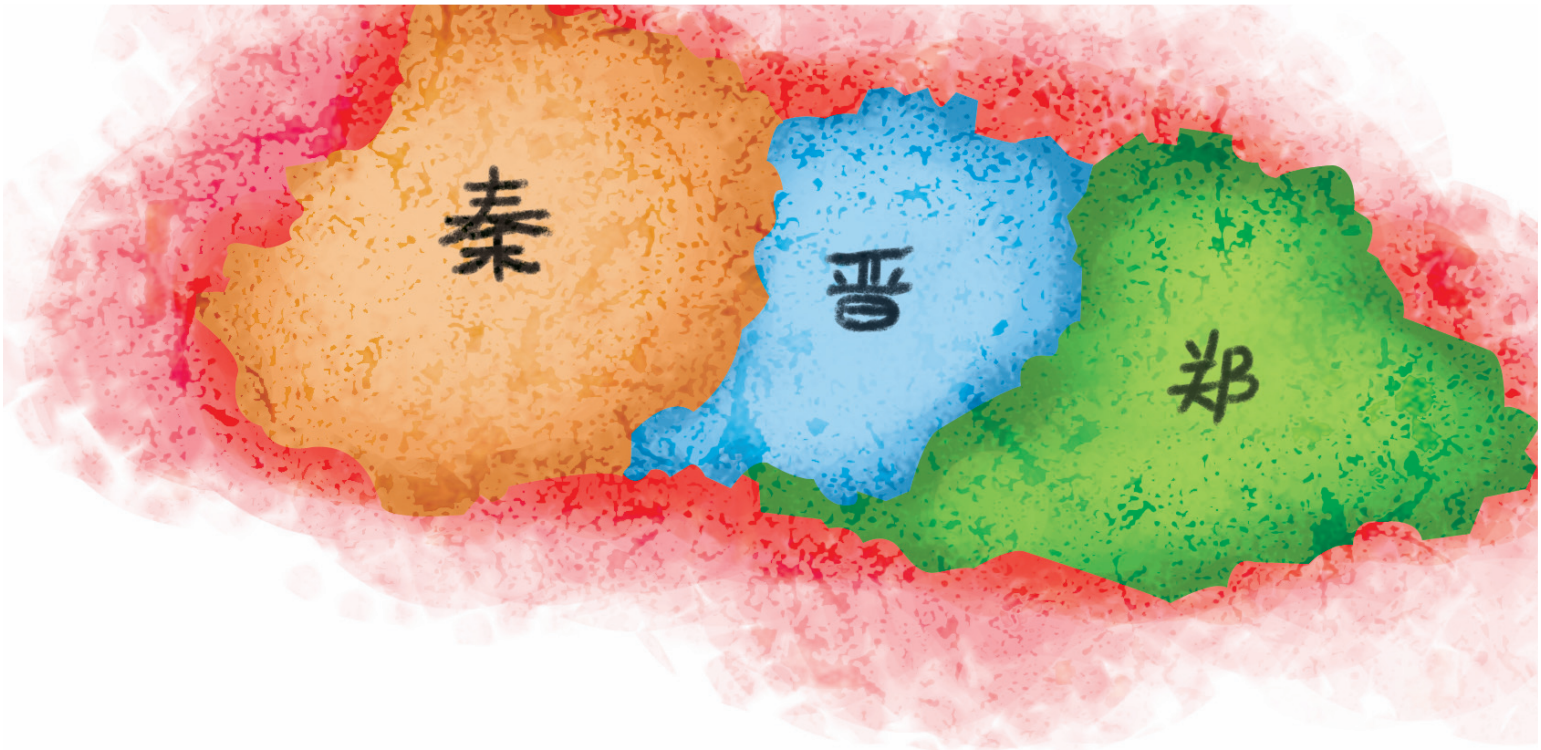

wǒ men zài dōng nǐ men zài xī zhōng jiān gé zhe jìn guó wǒ guó wáng hòu zhǐ néng bèi jìn guó
我们在东，你们在西，中间隔着晋国。我国亡后，只能被晋国
zhàn lǐng nà shí jìn guó gèng qiáng dà ér guì guó yě xiāng duì ruò xiǎo le tì bié ren dǎ zhàngzhēng
占领。那时晋国更强大，而贵国也相对弱小了。替别人打仗争
dì zuì hòu yòu gǒng shǒu xiāng ràng zhè hé suàn ma zài shuō jìn guó de yě xīn nǎ yǒu mǎn zú shí
地，最后又拱手相让，这合算吗？再说，晋国的野心哪有满足时，
tā miè le zhèng guó nán dào bù xiǎng xiàng qín guó kuò zhāng nín rú guǒ bù bāo wéi zhèng guó zhèng guó cóng
它灭了郑国，难道不想向秦国扩张？您如果不包围郑国，郑国从
cǐ yí dìng xīn xiàng guì guó zuò gè dōng dào zhǔ guì guó shǐ zhě zài dōng fāng dào shangwǎng lái yí dìng
此一定心向贵国，做个‘东道主’，贵国使者在东方道上往来，一定
jìn zhǔ rén zé rèn zhāo dài hǎo guì bīn qín mù gōng yú shì dā ying chè bīng liú xià sān wèi jiāng
尽主人责任，招待好贵宾。”秦穆公于是答应撤兵，留下三位将
jūn shuài liǎng qiān qín bīng tì zhèng guó shǒu chéng jìn wén gōng jiàn zhuàng yě zhǐ dé chè jūn
军率两千秦兵替郑国守城。晋文公见状，也只得撤军。

楚庄王恢复陈国

chén guó fā shēng nèi luàn chǔ zhuāngwáng chèn jī miè le chén guó shēn shū shí tīng shuō hòu bìng méi
陈国发生内乱，楚庄王趁机灭了陈国。申叔时听说后并没
yǒu xiàng chǔ zhuāngwáng dào xǐ
有向楚庄王道喜。

chǔ zhuāngwáng wèn xià zhēng shū shā
楚庄王问："夏征舒杀
le chén líng gōng zhōngyuán de zhū hóu wú rén
了陈灵公，中原的诸侯无人
guò wèn wǒ zhǔ chí zhèng yì shā le xià
过问，我主持正义，杀了夏
zhēng shū hái zēng jiā le hěn duō tǔ dì
征舒，还增加了很多土地。
nǐ què bú zhù hè wǒ nán dào wǒ zuò cuò
你却不祝贺我，难道我做错
le
了？"

shēn shū shí shuō bú shì wǒ zhèng
申叔时说："不是，我正
sī kǎo yí jiàn nán bàn de àn zi hái gù
思考一件难办的案子，还顾

需要全本请访问 www.ertongbook.com

bú shàng bié de yǒu rén qiān zhe yì tóu niú jīng guò bié ren de tián dì niú cǎi huài le zhuāng jia
不上别的。有人牵着一头牛经过别人的田地。牛踩坏了庄稼，
tián zhǔ jiù qiǎng zǒu nà tóu niú zěn me yě bù kěn huán gěi nà rén dà wáng rèn wéi zhè ge àn zi gāi
田主就抢走那头牛，怎么也不肯还给那人。大王认为这个案子该
zěn me shěn lǐ ya
怎么审理呀？”

chǔ zhuāngwáng shuō huán niú a niú cǎi le de zhuāng jia gù rán bú duì dàn shì yě bù gāi
楚庄王说：“还牛啊。牛踩了的庄稼固然不对。但是也不该
qiǎng zǒu rén jia de niú chǔ zhuāngwáng zhōng yú
抢走人家的牛？”楚庄王终于
míng bai le shēn shū shí de yòng yì shuō
明白了申叔时的用意。说：
hǎo wǒ bǎ nà tóu niú huán gěi rén jia
“好，我把‘那头牛’还给人家
jiù shì le
就是了。”

yú shì chǔ zhuāng wáng huī fù le chén
于是，楚庄王恢复了陈
guó xīn guó jūn chén chéng gōng huí dào chén guó
国，新国君陈成公回到陈国
hòu jiù guī fù le chǔ guó zhōng
后就归附了楚国。中
yuán de zhū hóu yě dōu jìng pèi
原的诸侯也都敬佩
chǔ zhuāngwáng de dào yì jīng shén
楚庄王的道义精神。

鲁班智扶斜塔

lǔ bān yuán míng gōng shū bān shì chūn qiū mò qī lǔ guó rén yì tiān tā lái dào wú guó gū
鲁班原名公输班，是春秋末期鲁国人。一天，他来到吴国姑
sū chéng tīng shuō dāng dì yí wèi fù wēng xiū jiàn le yí zuò bǎo tǎ bǎo tǎ lì jīng sān nián cái jiàn
苏城，听说当地一位富翁修建了一座宝塔。宝塔历经三年才建
chéng kě shì jīng guò cè liáng bǎo tǎ qīng xié jìn shí dù fù wēng hěn shēng qì yāo qiú gōng jiàng yào
成。可是经过测量，宝塔倾斜近十度。富翁很生气，要求工匠要
me tuī dǎo chóng jiàn yào me bǎ bǎo tǎ fú zhèng fǒu zé jiù sòng guān fǔ yán bàn
么推倒重建，要么把宝塔扶正，否则，就送官府严办。

lǔ bān rào zhe tǎ qiáo le qiáo dào gěi wǒ zhǎo diǎn mù liào yòng bù zháo yí gè yuè wǒ jiù
鲁班绕着塔瞧了瞧，道："给我找点木料，用不着一个月我就
néng bǎ tā fú zhèng
能把它扶正！"

gōng jiàng bàn xìn bàn yí de káng lái mù liào lǔ bān jiāng mù liào kǎn
工匠半信半疑地扛来木料，鲁班将木料砍
chéng xǔ duō xié miàn xiǎo mù xiē yí kuài kuài de qiāo jìn tǎ dǐng qīng
成许多斜面小木楔，一块块地敲进塔顶倾
xié de yì fāng jiāng qí màn màn tái gāo yí gè yuè hòu bǎo
斜的一方，将其慢慢抬高。一个月后，宝
tǎ guǒ rán zhèng guò lái le
塔果然正过来了。

gōng jiàng xiàng lǔ bān tǎo jiào
工匠向鲁班讨教，
lǔ bān dá tǎ shì mù zhì
鲁班答："塔是木质
de shǔ chuān dǒu jié gòu gè
的，属穿斗结构，各

bù jiàn jiān de lā chě jiào jiē shi néng xíng chéng
部件间的拉扯较结实，能形成
yí gè yǒu jī zhěng tǐ yòng dǎ mù xiē de bàn
一个有机整体，用打木楔的办
fǎ jiù kě yǐ fú zhèng mù xiē shì xié miàn
法就可以扶正。木楔是斜面
de jì róng yì wǎng lǐ dǎ dǎ jìn qù hòu
的，既容易往里打，打进去后
yòu kě tái gāo tǎ de qīng xié miàn de gāo dù
又可抬高塔的倾斜面的高度，
shǐ tǎ bú zài qīng xié
使塔不再倾斜。”

子产辨奸

chūn qiū shí qī míng xiàng zǐ chǎn dài zhe suí cóng sàn bù hū tīng yì rén jiā zhōngchuán chū le yí
春秋时期，名相子产带着随从散步，忽听一人家中传出了一
gè nǚ rén kǒng jù de kū shēng tā biàn duì suí cóng shuō zhè fù rén dìng yǒu qīn rén jiāng sǐ nǐ men
个女人恐惧的哭声。他便对随从说："这妇人定有亲人将死，你们
qù kàn kan
去看看。"

suí cóng bào gào zhè nǚ rén de zhàng fu yǐ sǐ yí gè
随从报告这女人的丈夫已死一个
shí chen zǐ chǎn shuō kuài qù jiào wǔ zuò lái yàn shī nà
时辰。子产说："快去叫仵作来验尸，那
nán zǐ sǐ de qī qiāo àn cháng qíng qīn rén yǒu bìng zé
男子死得蹊跷。按常情，亲人有病则
yōu lín sǐ zé jù jì sǐ zé āi wǒ tīng tā
忧，临死则惧，既死则哀。我听她
de kū shēng yǐ wéi tā de qīn rén jiāng sǐ shéi zhī
的哭声以为她的亲人将死，谁知
tā zhàng fu yǐ sǐ yí gè shí chen
她丈夫已死一个时辰，
nà wèi hé yào fā chū kǒng jù
那为何要发出恐惧

de kū shēng tā tīng dào wǒ men de jiǎo bù shēng kǒng
的哭声？她听到我们的脚步声，恐
jù de kū shēng gèng shèn zhè yòu shuō míng shén me
惧的哭声更甚，这又说明什么？”

suí cóng huǎng rán dà wù shì tā shā sǐ nà
随从恍然大悟：“是她杀死那
nán zǐ wèi zhē gài shā rén zhēn xiàng bù dé bù kū
男子，为遮盖杀人真相，不得不哭。
dàn kū shēng zhōng liú lù chū kǒng jù tīng dào wǒ men de
但哭声中流露出恐惧，听到我们的
jiǎo bù shēng kǒng jù gèng zhòng le
脚步声，恐惧更重了。”

yàn shī fā xiàn tā zhàng fu guǒ rán shì zài shú
验尸发现她丈夫果然是在熟
shuì shí bèi tā yòng dāo tǒng sǐ de yǒu xíng xiōng de dāo
睡时被她用刀捅死的，有行凶的刀
hé xuè rǎn de yī fu zuò zhèng nǚ zǐ
和血染的衣服作证，女子
dāng chǎng rèn zuì dàn tā hái bù zhī shì
当场认罪，但她还不知是
kū shēng xiè lòu le tiān jī
哭声泄露了“天机”。

子产不拆乡校

yì tiān rán míng jīng guò shǒu dū de yì suǒ xiāng xiào kàn jiàn jǐ rén zhèng yì lùn cháo zhèng jiù zhǎo
一天，然明经过首都的一所乡校，看见几人正议论朝政，就找
dào zǐ chǎn yāo qiú tā chāi le xiāng xiào zǐ chǎn shuō xiān bù tán xiāng xiào de shì wǒ yǒu yí shì
到子产，要求他拆了乡校。子产说："先不谈乡校的事，我有一事
qǐng jiào dāng hé shuǐ bào zhǎng jí jiāng bēng dī shí shì fàng diào yì xiē shuǐ hǎo hái shi jiā gāo dī àn bǎ
请教，当河水暴涨即将崩堤时，是放掉一些水好，还是加高堤岸把
shuǐ dǔ qǐ lái hǎo
水堵起来好？"

fàng diào yì xiē shuǐ hǎo rán míng dá
"放掉一些水好。"然明答。

yí gè rén yǒu nán yán zhī bìng shì jù shí xiāng gào ràng yī shēng yī zhì hái shi bú gào su yī
"一个人有难言之病，是据实相告让医生医治，还是不告诉医
shēng zǐ chǎn yòu wèn
生？"子产又问。

dāng rán jù shí xiāng gào rán míng dá
"当然据实相告。"然明答。

zhè jiù duì le cháo tíng zhì lǐ guó jiā shí guān yuán chǔ lǐ zhèng wù
"这就对了，朝廷治理国家时，官员处理政务
shí nán miǎn yào chū chā cuò huò zuò chū bú lì yú bǎi xìng de shì bǎi
时，难免要出差错或做出不利于百姓的事，百
xìng shuō chū lái le wǒ men jiù néng jí shí jiū zhèng xiāng xiào
姓说出来了，我们就能及时纠正。乡校

需要全本请访问 www.ertongbook.com